

Rotger, *Nuestra Señora de Lluch*, p. 95. El primer diccionari que recull el mot és el *DAMen*: «*aloy m*. Fundació que comprende el rezo y la missa de un día eclesiástico». El *DAG*. recull *aloy*s com a nom d'una confraria de Girona en els anys 1429 i 1548, de diversos obrers metallúrgics (argenters, daguers, balles- 5 ters, ferrers), que el 1548 comprèn especialment els campaners, evidentment consagrada a Sant Eloi com a patró; això explica que sovint es bategés amb el nom d'Eloi una campana grossa i important, i que 10 d'ací passés a designar certs tocs religiosos solemnes. Per als altres detalls i testimonis, veg. el *DAG*, s. v. *aloy* i *eloy*, i l'*AlcM* amb aquesta segona grafia. Des de la festa religiosa passà a una festa de menjar, d'on la frase mall. assenyada pel *DAMen*. «*haver-hi alòy a can Poma*» = «*haver-hi ast-y-olla*» equivalència amb la qual es «pondera la esplendidez de algún banquete: *lautissimae dapes parantur*».

Elongació, elongament, elongar, V. llong Elo- 20 *quència, eloqüent, V. loquaç Elra, V. heura Elucidació, elucidari, elucidari, V. llum Elucubrar, elucubració, V. llum Eludible, eludir, elusió, V. ludibri Em, V. mi Emaciació, emaciat, V. magre*

EMANAR, pres del ll. *emanare* 'rajar des de dins (d'un lloc)', 'provenir', 'escampar-se', derivat de *manare* 'rajar'. □ 1.ª doc.: mj. S. xv.

Acaba així el Cant Espiritual d'Ausiàs Marc: «O, quant serà que regaré les galtes / d'aygua de plor ab les làgremes dolces! / Contrió és la font d'on *emanen*: / aquesta 's clau que'l cel tancat nos obre; / d'atrició partexen les amargues / --- / mas, tals quals són, d'aquestes me abunda, / puix són camí e via per les altres!» (105.219); «Sols te consones / ab l'alta Mare / qui, ab Déu lo Pare, / l'Esperit sant / d'ells *emanant*, / té Fill comú», JRoig (*Spill*, v. 16346); «fóreu moltes voltes en la cort romana / per ço que impetràsseu el que desitjàveu; / res no obtinguéreu, per ço no cessàveu / donar a Déu gràcies, d'on tot bé *emana*» en el mallorquí Antoni Mas<s>ot, a. 1502, JMBover (*BiEscrBal*. I, 477.22.4).

DERIV.: *Emanació* [fi S. xv, Is. de Villena], «conjunt de gasos que es desprenen d'un cos», EdFontserè (*CiFiNat.*, p. 98); ús filosòfic, Coromines, *Vida Auste-* 45 *ra* III, xi, O. C. 739a25.

Emanant [c. 1460, JRoig, *Spill*, supra]; *emanantisme, -ista*. Un verb *manar* pres del ll. *manare* no ha estat mai admès com a català correcte (i no fóra tolerable d'intentar canviar-ho); tampoc no s'ha usat entre nosaltres un adjectiu corresponent al cast. *manantio*, i per tant no hi havia base en català per crear un derivat *manantial* per 'una deu': aquest s'ha usat, i no sols recentment, però és un castellanisme inadmissible, per al qual cf. *DECH* III, 795a47 i 57b13; *EntreDL* II, 116. En canvi, pot ser autòcton, relíquia mossàrab, l'adjectiu (aigua) *manal*: «Déu manà / que'l poble ves / com, Moyses / ferint la roca, / aygua, no poca / *manal*, n'ixqué», *Spill*, v. 14321; ara en el Maestrat es diu de les fonts que ragen força i dels 60

pous que sobreixen: «un povet que és *manal*», Cervera M.; «la Font de la Calba no és ullal *manal*», «la Fonteta del Canastró no és guaire *manal*, però lo Pou d'Adell és *manal*», Traiguera (1961). A l'Alcora degué haver-hi un encreuament: un em deia que aniríem al «*mañivol* de l'au(gu)ja» i l'altre pronunciava *mañivol* (× **mollivol* 'aiguamoll'?). El castellanisme *manantial* l'he sentit a Ribagorça (gent rica de Soliveta i de Taüll, 1953-7). *Dimanar* [1757, *DTCo.*], ll. *dimanare* id.; *dimanació* [1695, Lacav.]; *dimanant*.

*Emancipació, emancipar, emancipat, V. mà Emasculació, emascular, V. mascle Embà, V. envà Embabaiacar, embabaiament, embabaiar, embabiecar, embabillador, embabillar, embabucar, embabuixar, V. babau Embacallar, V. bacallar (BATXILLER) Embacinador, embacinar, V. bací Embadaliment, embadalir, -lit, V. badar Embades, V. debades Embadigar, V. badiguer (vit, VINYA) Embadinar, V. badina Embadocament, embadocar, V. badar Embaf, embafada, embafadís, embafador, embafament, embafar, -fat, embafós, V. baf Embagament, V. baga Embagassar, embagassiment, embagassir, V. bagassa Embages, V. ambages Embagular, V. bagul Embaidor, V. DCEC, s. v. embair Embaietar, V. baieta Embaionar, potser d'un encreuament de *embaronar* (derivat de *barró*) amb *baiard* Embaix, V. abaix (BAIX) Embaixeria, V. ambaixada Embajament, embajanir, V. bajà Embala, embalador, V. bala Embaladradr, V. baladre Embalall, embalament, V. bala Embalancar, embanclar (BANC) Embalar, embalatge, V. bala Embalbar, embalbir, embalbi- 30 ment, V. balb Embalç, embalçar, V. balç Embalcar, V. balca Embalconar, V. balcò Embaldragar, -egar, V. baldraga (BOLDRO) Embàlit, V. invàlid (VALER) Embalsamador, embalsament, embalsamar, V. bàlsam Embaltiment, embaltir, V. abaltir Embalum, embalumar, embalumós, V. volum Emballestament, emballestar, V. ballesa Embambament, embambar, embambolar, V. bambalina Emban, V. envà Embancadura, V. banc Embanderar, V. bandera Embant, V. envà Embanustro, V. embanastar (BANASTA) Embanyar, embanyat, embanyonar, V. banya Embaranat, V. barana*

EMBARASSAR, verb de formació paral·lela a la del cast. *embarazar* i port. *embaraçar* 'impedir', 'destorbar', d'origen incert; sembla ser derivat dels port. *baraça* 'llaç', 'cordill, cordó', i *baraço* 'corda feta de pèls trets de la cua d'un animal', d'on el derivat *embaraçar* amb el sentit bàsic de 'travar, torbar els moviments'; tot plegat d'origen incert, però en definitiva probablement d'etimologia pre-romana (cf. cèlt., irf. ant. *barr* 'plomall, cresta o monya d'ocell'), si bé és dubtós si és un manlleu que el català i el castellà feren des de molt antic al grup lleonès-portuguès, o si en aquestes llengües és derivat molt antic format amb un mot nostre o mossàrab semblant al port. *baraço/baraça*, que hagués desaparegut aviat entre nosaltres. □ 1.ª doc.: c. 1400; i probt. ja 1372 (JMarc).